

Ortaokul Öğrencilerinin Mülteci Kavramına Yönelik Zihinsel Yapılarının İncelenmesi¹

Ümit YEL² Turhan ÇETİN³

²Dr, Bağımsız yazar, Malatya, Türkiye, umtyel@mail.com (Sorumlu Yazar/Corresponding Author)

³Prof. Dr., Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara, turhan@gazi.edu.tr

Makale Bilgileri

ÖZ

Makale Geçmişi

Geliş: 11.03.2023

Kabul: 18.07.2023

Yayın: 29.10.2023

Anahtar Kelimeler:

Kelime İlişkilendirme
Testi, Bilişsel Yapı,
Zihinsel Yapı,
Mülteci

Bu çalışmada kelime ilişkilendirme testi (KİT) kullanılarak ortaokul öğrencilerinin mülteci anahtar kavramına ilişkin bilişsel yapılarını belirlemek amaçlanmıştır. Araştırma modeli olarak tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak kelime ilişkilendirme testi kullanılmıştır. Katılımcılardan kendilerine tanınan süre içerisinde ilgili anahtar kavrama yönelik ilk akıllarına gelen kelimeleri veri toplama aracına yazarak belirtmeleri istenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 316 ortaokul öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma grubunun seçilmesinde amaçlı örneklem ve maksimum çeşitlilik örnekleme temeli alınmıştır. Araştırmanın veri analizi aşamasında ilgili anahtar kavrama yönelik elde edilen sözcükler tablolaştırılarak ayrıntılı olarak incelenmiştir. Tekrarlanan sözcükler dikkate alınarak kesme noktaları belirlenmiş buna bağlı olarak da kavram ağları oluşturulmuştur. Araştırma sonucunda katılımcı öğrenciler tarafından ilgili anahtar kavrama ilişkin toplam 259 farklı sözcük üretildiği görülmüştür. Katılımcılar tarafından mülteci anahtar kavramına ilişkin üretilen sözcükler ve frekanslar incelendiğinde mülteciyi tanımlayan kelimelerin ön plana çıktığı görülmektedir. Araştırmanın amaçlarından olan sınıf düzeyleri ve uygulama bölgeleri arasında yapılan karşılaştırmada nitelik ve nicelik bakımından bazı farklılıklar tespit edilmiştir.

Investigation of Mental Structures of Secondary School Students Regarding Refugee Concept

Article Info

ABSTRACT

Article History

Received: 11.03.2023

Accepted: 18.07.2023

Published: 29.10.2023

Keywords:

Word association test,
Cognitive structure,
Mental structure,
Refugee.

In this study, it was aimed to determine the cognitive structures of secondary school students regarding the refugee key concept by using the word association test (KIT). The scanning method was used as the research model. The word association test was used as a data collection tool in the research. The participants were asked to indicate the first words that came to their minds regarding the relevant key concept to the data collection tool within the time allotted to them. The study group of the research consists of 316 secondary school students. Purposive sampling and maximum variation sampling were used as the basis for the selection of the research group. In the data analysis phase of the research, the words obtained for the relevant key concept were tabulated and examined in detail. Considering the repeated words, breakpoints were determined and conceptual networks were created accordingly. As a result of the research, it was seen that a total of 259 different words were produced by the participant students regarding the relevant key concept. When the words and frequencies produced by the participants regarding the refugee keyword are examined, it is seen that the words defining the refugee come to the fore. In the comparison made between the grade levels and application areas, which are the aims of the research, some differences were determined in terms of quality and quantity.

Atıf/Citation: Yel, Ü. & Çetin, T. (2023). Ortaokul Öğrencilerinin Mülteci Kavramına Yönelik Zihinsel Yapılarının İncelenmesi. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi (AKEF) Dergisi*, 5(3), 595-608.

"This article is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) (CC BY-NC 4.0)"

¹ Bu araştırma 8. Uluslararası Tarih Eğitimi Sempozyumu'nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

GİRİŞ (INTRODUCTION)

İnsanoğlu dünya üzerinde yaşamaya başladığı günden bu yana çeşitli nedenlerle farklı bölgelere göç etmişlerdir. Göç kavramı insanoğlunun ekonomik, dini, sosyal veya siyasi sebepler zorunlu olarak ya da kendi istekleri ile yaşamlarının bir parçasını ya da geri kalan yaşamının tamamını geçirmek üzere yer değiştirmesidir. Göçe bazen yerleşilecek bölgenin çekiciliği bazen de bırakılan bölgenin iticiliği neden olmuştur (Çetin, 2011). İnsanlar bazen daha iyi yaşam şartları elde edebilmek için bazen de doğal afet, terör, savaş gibi nedenlerden kaçmak için göç etmişlerdir (Başar, Akan & Çiftçi, 2018). İnsanların isteği ile olmayan zorunlu göç yani iltica olarak isimlendirilen mültecilik ve sığınmacılık çeşitli sebeplerle ortaya çıkmaktadır. Bu sebepler savaş, çatışma, siyasi sebepler olabildiği gibi afet, felaket gibi doğal ve çevresel sebepler de olabilmektedir (Özkarlı, 2014). Zorunlu göçler sonucu mülteci olmanın toplumsal dinamikleri diğer göçlerden farklılık göstermektedir (Sağlam & İlksen Kanbur, 2017). Çeşitli nedenlerle ülkelerinden ayrılan mülteciler, yeni yerleştikleri yerde birçok bakımdan birçok sorunla karşılaşır (Zayimoğlu Öztürk, 2018).

Türk Dil Kurumu sözlüğünde başka ülkeye ya da yere sığınmış olan kimse olarak tanımlanan (Türk Dil Kurumu, 2005) mülteci kavramı, Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin 1967 Protokolü'nde *"ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşünceleri yüzünden zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan ya da söz konusu korku nedeniyle, yararlanmak istemeyen yahut tabiiyeti yoksa ve bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen her şahıs"* olarak tanımlanmıştır (United Nations, 1967).

Göçmenlik ve mültecilik, Türkiye'de son yıllarda önemli bir konu haline gelmiştir. Bu konu çeşitli çalışmaların yapıldığı popüler bir konudur. Türkiye'nin coğrafi konumu ve yakın geçmişteki bazı siyasi olaylar nedeniyle, ülke hem göçmen hem de mültecilere ev sahipliği yapmak durumunda kalmıştır. Bu durum, ülkede yaşanan sosyal, ekonomik ve siyasi değişiklikleri de beraberinde getirmiştir. The International Organization for Migration (2023) verilerine göre Türkiye'de yaşayan mülteci ve göçmen sayısı 3,9 milyondur. Bunların %90'ı Suriye'deki savaş sonucunda Türkiye'ye göçmüştür. Türkiye'de uluslararası koruma, sığınma ve mülteci statüsü isteyen diğer milletler ile 3,6 milyon Suriyeli Türkiye'de Geçici Koruma için kaydolmuştur. Göçmen ve mültecilerin ülkeye gelişi, çalışma hayatı, eğitim gibi farklı alanlarda etkileri olmuştur. Bu konuda yapılan araştırmaların birçoğu, bu etkileri incelemekte ve çözüm önerileri sunmaktadır. Özellikle son yıllarda, Suriye'de yaşanan iç savaş nedeniyle Türkiye, milyonlarca Suriyeli mülteciye ev sahipliği yapmaktadır. Bu durum, ülkede mülteci politikalarının yeniden gözden geçirilmesine neden olmuştur. Göçmenlik ve mültecilik konusunda yapılan araştırmalar Türkiye'de dahil olmak üzere uluslararası alanda birçok alanda yer bulmuştur (Korkmaz, 2019; Şeker, 2018).

Coğrafi konum bakımından Türkiye, tarihi zaman içerisinde birçok kez göçmen akımına uğramış ve en fazla göçmen akımına maruz kalan ülkelerden biri olmuştur (Kıratlı, 2011). Günümüzde de çeşitli nedenlerden dolayı komşu ülkelere gelmiş ve Türkiye'de yaşayan sayıları yadsınamaz bir mülteci nüfusu olduğu bilinmektedir. Ülkemizde mülteci kavramı algılarına yönelik bazı çalışmalar; (Kara, Yiğit & Ağırman, 2016; Topkaya & Akdağ, 2016; Kılcan, Çepni & Kılınç, 2017; Cambaz, Aslan & Karasu, 2018; Yurdakul & Tok, 2018; Zayimoğlu Öztürk, 2018; Gözübüyük, Kemik & Sever, 2019; Palaz, Çepni & Kılcan, 2019; Boylu & Işık, 2020; Burak & Amaç, 2021; Öztürk, 2021) yapılmıştır. Yapılan bu araştırmalarda Suriyeli öğrencilere ilişkin katılımcıların görüşleri alınmıştır. Ancak mülteci öğrenciler ile aynı sınıfta öğrenim gören ortaokul öğrencilerinin mülteci kavramı hakkında algılarını inceleyen benzer bir çalışmaya alanyazında rastlanamamıştır. Bu çalışma ile mevcut boşluğun doldurulması amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda mülteci öğrenciler ile aynı sınıfta öğrenim gören ortaokul öğrencilerin zihinsel yapılarının belirlenmesinde etkili olduğu düşünülen kelime ilişkilendirme testi kullanılmıştır.

Kelime ilişkilendirme testi, en basit tanımıyla anahtar kavramın katılımcı tarafından ilk olarak neyi çağrıştırdığını forma aktarması olarak belirtilebilir (Ay, 2011). Anahtar kavram ile ilgili forma aktarılan yeni kavramlar aracılığıyla iki kavram arası benzerlik ve ilişkiler değerlendirilebilir (Kaya, Aladağ & Akkuş, 2021). Bu sayede katılımcı bireylerin kavramlar arasında kurduğu bağları ve zihinsel yapılarını anlamak, yeterliliği hakkında değerlendirme yapmak ve kurduğu ilişkiler hakkında bilgiler elde edilebilmektedir (Özatlı & Bahar, 2010). Kelime ilişkilendirme testi kullanılarak yapılan çeşitli çalışmalar (Ay, 2011; Balcı, 2019; Doğan, 2023; Durmuş & Sert, 2022; Ökkeşoğulları & Hastürk, 2022; Özışık Yapıcı, 2022; Özkartal & Akdoğan, 2022; Karaman & Karakuş, 2022) sonucunda katılımcıların zihinsel yapılarının etkili şekilde ortaya koyulduğu belirlenmiştir. Katılımcıların zihinsel yapısını ortaya koyan bu çalışmada okul ortamı dahil olmak üzere pek çok alanda mülteci bireylerle zaman geçiren öğrencilerin mülteci kavramına yönelik zihinsel yapılarını incelemek amaçlanmıştır.

YÖNTEM (METHOD)

Araştırma Modeli

Kelime ilişkilendirme testi kullanılarak mülteci öğrenciler ile aynı sınıfta öğrenim gören ortaokul öğrencilerinin mülteci anahtar kavramına ilişkin bilişsel yapılarını belirlemek amaçlayan araştırma tarama modeliyle yürütülmüştür. Tarama modeli, geçmişte ya da günümüzde var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımı olarak tanımlanmaktadır (Karasar, 2014). Bu çalışmada çalışma grubunun mülteci kavramına yönelik bilişsel yapılarını belirlemek amacıyla uygun olan tarama modeli tercih edilmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2021- 2022 eğitim öğretim yılında öğrenim gören 316 ortaokul öğrenci oluşturmaktadır. Ortaokul öğrencileri arasında hazır bulunuşluk göz önüne alınarak 6, 7 ve 8. sınıflar araştırmaya dahil edilmiş 5. sınıflar araştırmaya dahil edilmemiştir. Araştırmaya dahil edilen öğrencilerin sınıf düzeyleri 6.sınıftan 94 öğrenci, 7. sınıftan 112 öğrenci ve 8. sınıftan 110 öğrenci olurken illere dağılımı Gaziantep'ten 128 öğrenci ve Artvin'den 188 öğrencidir. Çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örneklem ve maksimum çeşitlilik örnekleme temel alınmıştır.

Tablo 1. Çalışma Grubu Dağılımı

İller	Sınıf düzeyi	Katılımcı sayısı	Toplam
Gaziantep	6. sınıf	45	128
	7. sınıf	43	
	8. sınıf	41	
Artvin	6. sınıf	49	188
	7. sınıf	69	
	8. sınıf	70	

Çalışma grubunun belirlenmesinde temel alınan maksimum çeşitlilik örneklemesinin amacı çalışılan konunun tarafı olabilecek kişilerin çeşitliliğini artırmaktır. Çalışma grubunun iki farklı bölge ve ilden seçilmiş olması bu nedene dayanmaktadır. Ortaya çıkan sonuçların ortak yönlerini tespit etmek ve var olan sorunun farklı boyutlarını belirlemeye çalışmaktır (Yıldırım & Şimşek, 2018). Bu illerin seçilmesi uzman görüşüne dayalı olarak yapılmıştır. Uzman görüşüne uygun olarak mülteci kavramına yakından şahit olan Gaziantep ve ilgili kavrama daha uzak olan Artvin illeri seçilmiştir. Ayrıca çalışma grubu amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme ile belirlenmiştir. Ölçüt örnekleme, önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan bütün durum çalışmasıdır (Yıldırım & Şimşek, 2018). Bu çalışmada ölçüt, ortaokulda mülteci öğrenciler ile aynı sınıfta öğrenim görmektir.

Veri Toplama Aracı

Ortaokul öğrencilerinin mülteci anahtar kavramına ilişkin bilişsel yapılarını belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada veri toplama aracı olarak KİT (kelime ilişkilendirme testi) kullanılmıştır. Kelime ilişkilendirme testi, bireylerin kelimeler arasındaki benzerlik ve ilişkiler değerlendirilmek için kullanılmaktadır. Bu sayede öğrencilerin kavram yanılgılarının ortaya çıkarılması amaçlanır (Tokcan, 2015). Veri toplama aracı olarak kullanılan kelime ilişkilendirme testi iki aşamadan meydana gelmektedir. İlk aşamada KİT ile ilgili bilgiler ve benzer bir çalışmaya yer verilirken ikinci aşamada araştırmaya ait KİT çalışma yaprağı yer almaktadır. Örnek uygulama şu şekildedir:

Mülteci.....
Mülteci.....
Mülteci.....
Mülteci.....
Mülteci.....
Cümle.....
.....
.....

Verilerin Toplanması

Veri toplama sürecine katılımcılara bilgi verilerek başlanmıştır. Gerekli bilgi verildikten sonra her katılımcıya bir adet kelime ilişkilendirme testi veri toplama aracı dağıtılmıştır. Dağıtılan veri toplama aracı iki boyuttan oluşmaktadır. İlk boyut örnek bir kelime ilişkilendirme testidir. Katılımcıların bu örneği incelemeleri sağlanmıştır. İkinci boyutunda ise mülteci anahtar kavramı için hazırlanmış kelime ilişkilendirme testi yer almaktadır. İkinci boyuta başlandığında katılımcılara bir dakika süre verilmiştir. Bu süre katılımcı öğrencilerin yazma becerilerini bilen öğretmenleri tarafından belirlenmiştir (Dere & Aktaşlı, 2022). Belirlenen bu süre içinde mülteci kavramıyla ilgili akıllarına ilk gelen sözcükler ve yine mülteci kavramıyla ilgili bir cümle yazmaları istenmiştir. Bir dakika süre bitiminde katılımcılardan kalemleri bırakmaları istenmiş ve veri toplama araçları toplanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmanın veri analizi aşamasında ilgili anahtar kavrama yönelik elde edilen kelimeler ayrıntılı olarak incelenerek tablolaştırılmıştır. Tekrarlanan kelimelere göre de kesme noktaları belirlenmiş buna bağlı olarak da kavram ağları oluşturulmuştur. Kesme noktaları belirlenirken elde edilen veriler alanında uzman 3 kişi tarafından değerlendirme yapılmıştır. Bu değerlendirme sonucunda araştırmanın kesme noktaları "15 ve üstü kesme noktası", "10-14 aralığı kesme noktası" ve "5-9" aralığı kesme noktası" olarak belirlenmiştir. 4 veya daha az frekansa sahip olan sözcükler ise yine alan uzmanlarının görüşü alınarak analiz dışında bırakılmıştır. Analiz dışında bırakılan sözcükler tablolarda diğer kategorisinde toplanarak isimleri tabloların altında sunulmuştur. Tüm bu analizlerden sonra belirlenen kesme noktalarına göre kavram ağları oluşturulmuştur.

Etik

Bu çalışmada araştırma etiği ilkeleri gözetilerek Gazi Üniversitesi Rektörlüğü Etik Komisyon'u 06.03.2023 tarihli 2023- 237 sayılı belge ile etik kurul onayı alınmıştır.

BULGULAR (FINDINGS / RESULTS)

Bulgular başlığı altında ortaokul öğrencilerinin mülteci anahtar kavramına yönelik oluşturdukları kelimeler tablolar ve kavram ağları ile gösterilmiştir. Tablolar sınıf düzeyleri esas alınarak, kavram

ağları ise kesme noktaları esas alınarak oluşturulmuştur.

Tablo 1. 6. Sınıf Öğrencileri Tarafından İlgili Anahtar Kavrama İlişkin Oluşturulan Kelimeler ve Frekansları

Kod	Yanıt	f	Kod	Yanıt	f
1	Suriyeli	27	14	Suriye	9
2	Kamp	26	15	Korku	9
3	Göç	25	16	Endişe	9
4	Sığınmacı	23	17	Yoksul	8
5	Göçmen	23	18	Kaçış	8
6	Savaş	20	19	Kavga	7
7	Siyaset	16	20	İşsiz	6
8	Mağdur	14	21	Zorunlu göç	6
9	Muhtaç	14	22	Yardım	6
10	Kaçmak	13	23	Kriz	5
11	Evsiz	12	24	Bedavacı	5
12	Afgan	10	25	Yunanistan	5
13	Korkmak	10		Diğer	117

6. sınıflar tarafından ilgili anahtar kavrama ilişkin toplam 78 farklı kelime oluşturulmuştur. Bu kelimelerden 52'si analize dahil olma şartı olarak belirlenen en az 5 frekansa sahip olma özelliğini taşımadığı için belirlenen kesme noktalarına dahil edilmemiş, tabloda ise diğer seçeneğinde toplanmıştır. Tabloda diğer seçeneğini oluşturan kelimeler şunlardır: kimsesiz, ülke, gariban, kalabalık, taşınma, şiddet, çaresizlik, Aylan bebek, hayat, Akdeniz, Gaziantep, Filistin, Güneydoğu, ihtiyaç, Irak, çatışma, parasız, ümitli, taciz, ege denizi, sahil güvenlik, Kilis, kavga, istismar, Hatay, gurbet, evsiz, BM, kaçak, acı, coğrafya, insan, yaşam, sıkıntı, kuşku, kader, gaiplik, zorluk, yokluk, vali, mermer, memleket, Lübnan, Hakkâri, eşsiz, kalem, su sorunu, hastane, zorba, çelik, siyah. Bu kelimeler arasında analiz dahil edilme şartı olarak belirlenen en az 5 frekansı bulunmayan kelimeler analiz aşamasında değerlendirilmemiştir. Aynı zamanda bu kelimelere kavram ağlarında da yer verilmemiştir. 6. sınıf düzeyinde üretilip ve analiz aşamasında değerlendirilmeye alınan kelimeler incelendiğinde 25 kelimenin değerlendirilmeye alındığı görülmektedir. Değerlendirilmeye alınan kelimeler içinde en fazla yinelenen kelimenin "Suriyeli" (f=27) olduğu görülmektedir. Bunun yanında sınıflar arasında en az kelime üreten sınıfın toplamda 78 farklı kelime üreten 6. sınıflar olduğu görülmektedir. Aşağıda katılımcı öğrencilerin mülteci anahtar kavramına yönelik oluşturdukları kelimelerin açıklamalarına yönelik doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

Öğrenci görüşü 1: "*Suriye'deki insanların ülkelerinde savaş çıkması sonucu başka ülkeye mülteci olarak gelmesi.*"

Öğrenci görüşü 2: "*Ülkemizde mülteci kampları gün geçtikçe daha da artarak her yerde karşımıza çıkmaya başlıyor.*"

Öğrenci görüşü 3: "*Mültecilik kişilerin kendi ülkesinden zorla göç etmesidir.*"

Öğrenci görüşü 4: "*Yardıma ihtiyacı ve paraya ihtiyacı olan hayatı tehlikede olan korku ve endişe ile yaşayan insandır.*"

Tablo 2. 7. Sınıf Öğrencileri Tarafından İlgili Anahtar Kavrama İlişkin Oluşturulan Kelimeler ve Frekansları

Kod	Yanıt	f	Kod	Yanıt	f
1	Göç	30	21	Evsiz	8
2	BM	28	22	Ümitli	8
3	Sığınmacı	25	23	Yunanistan	7
4	Suriyeli	23	24	Endişe	7
5	Kaçış	23	25	Korku	7
6	Afgan	22	26	Suriye	7
7	Mağdur	20	27	Zulüm	6
8	Göçmen	20	28	Zorunlu göç	6
9	Güneydoğu	15	29	Yoksul	6
10	Savaş	13	30	Fakir	6
11	Kaçmak	13	31	Sahil güvenlik	6
12	Çatışma	12	32	Kimsesiz	6
13	Evsiz	12	33	Hırsız	6
14	Ülke	11	34	Yardım	6
15	Siyaset	10	35	Taşınma	5
16	Muhtaç	10	36	İşsiz	5
17	Kamp	10	37	Kavga	5
18	Kalabalık	9	38	Kriz	5
19	Korkmak	9	39	Akdeniz	5
20	Ege denizi	9	Diğer		93

7. sınıflar tarafından ilgili anahtar kavrama yönelik toplam 90 farklı kelime oluşturulmuştur. Bu kelimelerden 51'i analize dahil olma şartı olarak belirlenen en az 5 frekansa sahip olma özelliğini taşımadığı için belirlenen kesme noktalarına dahil edilmemiş tabloda ise diğer seçeneğinde toplanmıştır. Tabloda diğer seçeneğini oluşturan kelimeler şunlardır: insan hakları, akarsu, Türkiye, çadır, karmaşa, şiddet, iltica, insan, kartoncu, hareket, Van, toprak, Irak, bedavacı, aile, yaşlı, Şanlıurfa, millet, kavga, istismar, Gürcü, ekmek, Filistin, dünya, din, çile, çaresizlik, Batum, barınmak, batan bot, Aylan bebek, parasız, gençlik, taciz, park, ırk, yurt, ülkesinden ayrı, para, Nizip, korkak, bölünme, zengin, kadın, Hakkari, torpil, su, kömür, koşmak, coğrafya, eşya. Bu kelimeler arasında analiz dahil edilme şartı olarak belirlenen en az 5 frekansı bulunmayan kelimeler analiz aşamasında değerlendirilmemiştir. Aynı zamanda bu kelimelere kavram ağlarında da yer verilmemiştir. 7. sınıf düzeyinde üretilip ve analiz aşamasında değerlendirilmeye alınan kelimeler incelendiğinde 39 kelimenin değerlendirilmeye alındığı görülmektedir. Değerlendirilmeye alınan kelimeler içinde en fazla yinelenen kelimenin "göç" (f=30) olduğu görülmektedir. Aşağıda katılımcı öğrencilerin mülteci anahtar kavramına yönelik oluşturdukları kelimelerin açıklamalarına yönelik doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

Öğrenci görüşü 5: *"Bir ülkedeki iç savaş dolayısıyla evlerinden kaçıp gelenler evsiz insanlar."*

Öğrenci görüşü 6: *"Mülteciler ülkemizde misafir olarak kalmalarına rağmen zararlı faaliyetlerde bulunup taşkınlık çıkarıyorlar."*

Öğrenci görüşü 7: *"Mülteciler ülkesinde savaş olduğu için kaçıp başka bir ülkeye kaçarak olarak gelen kişidir."*

Öğrenci görüşü 8: *"Suriyeliler, başta Türkiye olmak üzere çoğu ülkeye siyasi, ekonomik, iş, ihtiyaç ve yoksulluktan göç ederler."*

Öğrenci görüşü 9: *"Mülteciler ülkemizde çok fazla artık bizim hakkımız yenecek duruma geldi."*

Tablo 3. 8. Sınıf Öğrencileri Tarafından İlgili Anahtar Kavrama İlişkin Oluşturulan Kelimeler ve Frekansları

Kod	Yanıt	f	Kod	Yanıt	f
1	Sığınmacı	31	17	Zulüm	9
2	Göç	28	18	Suriye	8
3	Ege denizi	27	19	Zorunlu göç	8
4	Suriyeli	27	20	Endişe	8
5	Kaçmak	25	21	Yoksul	7
6	Mağdur	24	22	Yardım	7
7	Göçmen	22	23	Kimsesiz	7
8	Afgan	22	24	Ülke	6
9	Muhtaç	18	25	Kalabalık	6
10	Fakir	15	26	Şiddet	6
11	Siyaset	15	27	İşsiz	6
12	Evsiz	13	28	Kavga	5
13	Savaş	13	29	İltica	5
14	Korkmak	12	30	Sahil güvenlik	5
15	Korku	12	31	BM	5
16	Kamp	10	Diğer		108

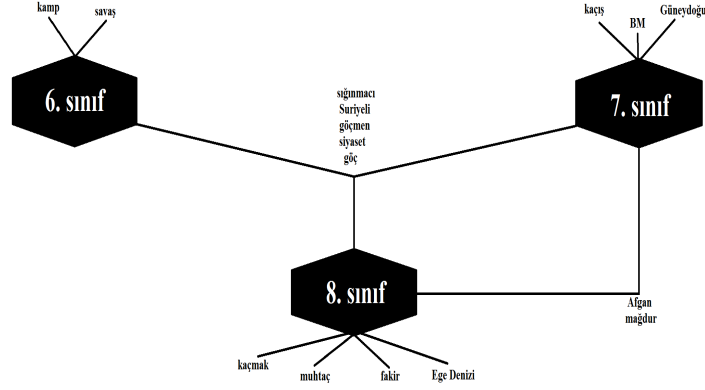
8. sınıflar tarafından ilgili anahtar kavrama yönelik toplam 91 farklı kelime oluşturulmuştur. Bu kelimelerden 60'ı analize dahil olma şartı olarak belirlenen en az 5 frekansa sahip olma özelliğini taşımadığı için belirlenen kesme noktalarına dahil edilmemiş tabloda ise diğer seçeneğinde toplanmıştır. Tabloda diğer seçeneğini oluşturan kelimeler şunlardır: Aylan bebek, çile, Türkiye, hırsız, kaçış, din, korkak, batan bot, çaresizlik, Batum, Gaziantep, Van, kriz, Irak, çatışma, Yunanistan, aile, Şanlıurfa, parasız, kader, millet, Kilis, Kızılay, Hatay, gurbet, Filistin, dünya, Akdeniz, yabancı, kartoncu, gariban, çadır, ümitsiz, tarih, pislik, İslahiye, hareket, ekmek, araba, yurt, toprak, sıkıntı, namus, karmaşa, insan hakları, gençlik, çocuk, Arap, barınmak, yokluk, vatan, şehir, sosyal bilgiler, köylü, kent, kaya, kadın, ayrımcılık, akarsu, ihtiyaç. Bu kelimeler arasında analiz dahil edilme şartı olarak belirlenen en az 5 frekansı bulunmayan kelimeler analiz aşamasında değerlendirilmemiştir. Aynı zamanda bu kelimelere kavram ağlarında da yer verilmemiştir. 8. sınıf düzeyinde üretilip ve analiz aşamasında değerlendirilmeye alınan kelimeler incelendiğinde 31 kelimenin değerlendirilmeye alındığı görülmektedir. Değerlendirilmeye alınan kelimeler içinde en fazla yinelenen kelimenin "sığınmacı" (f=31) olduğu görülmektedir. Bunun yanında sınıflar arasında en fazla kelime üreten sınıfın toplamda 91 farklı kelime üreten 8. sınıflar olduğu görülmektedir. Aşağıda katılımcı öğrencilerin mülteci anahtar kavramına yönelik oluşturdukları kelimelerin açıklamalarına yönelik doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

Öğrenci görüşü 10: *"Mülteciler ülkemizi berbat ediyor, boş yere devlet para veriyor, bir işte de çalışmıyorlar. Keşke artık geri dönseler."*

Öğrenci görüşü 11: *"Savaş gibi ülkenin zorlukta olduğu dönemde o ülkede yaşayan insanların geçici olarak başka ülkelerde kalmasıdır."*

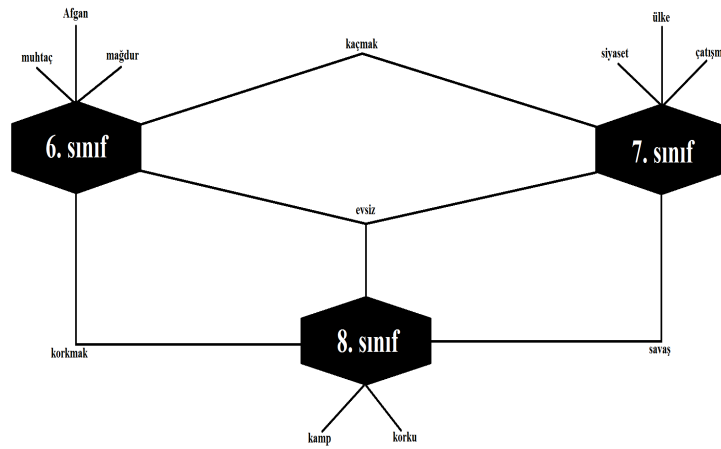
Öğrenci görüşü 12: *"Mülteci zor geçinin yardımı muhtaç insanlardır."*

Öğrenci görüşü 13: *"Mülteci olan kişilerin hayatları sorunlu olacaktır."*

Şekil 1. Kesme noktası 15 ve üstü için oluşturulan kavram ağı

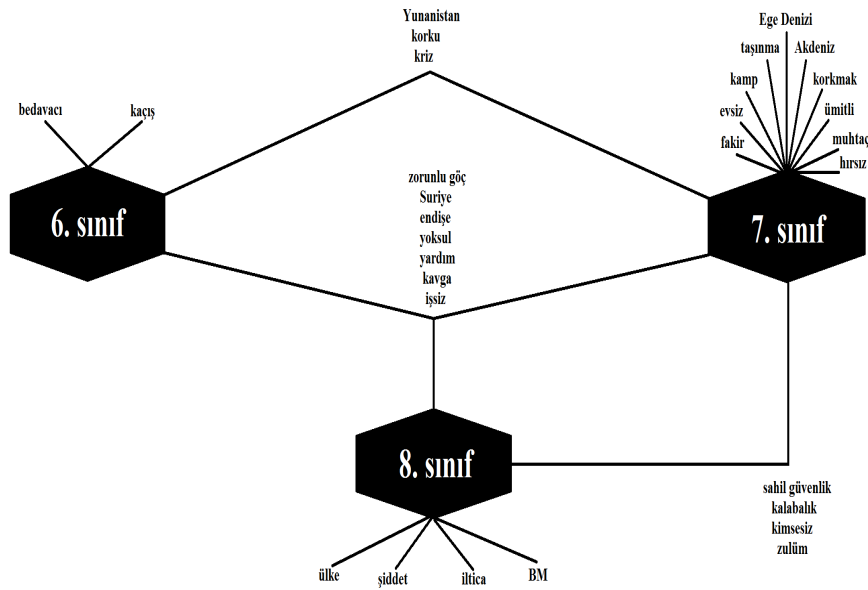
Şekil 1'de mülteci anahtar kavramına ilişkin oluşturulan ve analize dahil edilen en az 15 frekansa sahip olan sözcükler görülmektedir. Bu kavram ağında sınıf düzeylerinin tamamı bir arada verilmiştir ve toplam 16 sözcük bulunmaktadır. Bu sözcüklerin 5'i kavram ağında yer alan her sınıfta da dile getirilen sözcüklerdir. Diğer 2'si 7 ve 8. sınıflar, 2'si sadece 6. sınıflar, 3'ü sadece 7. sınıflar, 4'ü ise sadece 8. sınıflar tarafından dile getirilerek kavram ağına dahil edilmiştir. Her sınıfta dile getirilerek kavram ağına dahil edilen sığınmacı, Suriyeli, göçmen, siyaset ve göç kelimeleri dikkat çekmektedir. Bu kelimelere bakıldığında sığınmacı, göçmen ve göç kelimelerinin bilimsel bilgilerle paralellik gösterdiği söylenebilir. Suriyeli kelimesi öğrenciler tarafından son yıllarda Suriye iç savaşından etkilenerek Türkiye'ye göç eden kişiler; siyaset kelimesi ise mültecilerin mülteci olarak sığındıkları ülkelerin genel siyasetinden etkilenme durumu nedeniyle seçildiği düşünülmektedir.

Şekil 2. Kesme noktaları 10-14 aralığı için oluşturulan kavram ağı

Şekil 2'de mülteci anahtar kavramına ilişkin oluşturulan ve analize dahil edilen en az 10 frekansa sahip olan sözcükler görülmektedir. Bu kavram ağında sınıf düzeylerinin tamamı bir arada verilmiştir ve toplam 12 sözcük bulunmaktadır. Bu sözcüklerin 1'i kavram ağında yer alan her sınıfta da dile getirilen sözcüklerdir. Diğer 1'i 6 ve 7. sınıflar, 1'i 6 ve 8. sınıflar, 1'i 7 ve 8. sınıflar, 3'ü sadece 6. sınıflar, 3'ü sadece 7. sınıflar, 2'si ise sadece 8. sınıflar tarafından kavram ağına dahil edilmiştir. Her sınıfta dile getirilerek kavram ağına dahil edilen evsiz kelimesi dikkat çekmektedir. Bu kavram ağında

bulunan kelimelere bakıldığında mültecilerin yaşadığı zorluklar üzerinde durulan kelimeler olduğu görülmektedir.

Şekil 3.

Kesme noktaları 5-9 aralığı için oluşturulan kavram ağı

Şekil 3'de mülteci anahtar kavramına ilişkin oluşturulan ve analize dahil edilen en az 5 frekansa sahip olan sözcükler görülmektedir. Bu kavram ağında sınıf düzeylerinin tamamı bir arada verilmiştir ve toplam 30 sözcük bulunmaktadır. Bu sözcüklerin 7'si kavram ağında yer alan her sınıfta da dile getirilen sözcüklerdir. Diğer 3'ü 6 ve 7. sınıflar, 4'ü 7 ve 8. sınıflar, 2'si sadece 6. sınıflar, 10'u sadece 7. sınıflar, 4'ü ise sadece 8. sınıflar tarafından kavram ağına dahil edilmiştir. Her sınıfta dile getirilerek kavram ağına dahil edilen zorunlu göç, Suriye, endişe, yoksul, yardım, kavga ve işsiz kelimeleri dikkat çekmektedir. Bu kavram ağında da diğer kavram ağlarında olduğu gibi mülteci kavramını tanımlamaya yönelik ve mültecilerin yaşadığı zorluklara yönelik kelimeler olduğu görülmektedir.

TARTIŞMA / SONUÇ / ÖNERİ (DISCUSSION, CONCLUSION, RECOMMENDATIONS)

Araştırma sonucunda katılımcı öğrenciler tarafından ilgili anahtar kavram olan mülteci kavramına ilişkin toplam 259 farklı kelime üretildiği ortaya koyulmuştur. Bu kelimelerden 163'ü alan uzmanları tarafından analize dahil edilme kriteri olarak belirlenen 4 veya daha fazla frekansa sahip olma kriterini sağlamadığı için analiz dışında bırakılmıştır. Geriye kalan 96 kelime analize dahil edilmiştir. Bu kelimeler arasında en fazla frekansa sahip olan kelime "göç" (f=83) olmuştur. Katılımcı öğrenciler mülteci kelimesi ile göç kelimesini yakından ilişkilendirmişlerdir. Bu kelimeyi frekans olarak yakından takip eden ve frekansı yüksek olan diğer kelimeler "sığınmacı" (f=79) ve "Suriyeli" (f=77) olmuştur. Katılımcı öğrenciler sığınmacı kelimesini bilimsel olarak mülteci kavramı ile ilişkilendirirken Suriyeli kelimesini ülkemizde çokça bulunan Suriyeli mülteciye yola çıkarak üretmişlerdir. Bu hususta dikkat çeken diğer bir nokta katılımcı öğrenciler mülteci anahtar kavramına ilişkin kelime üretirken daha çok mülteciyi tanımlayan kelimeler ürettikleri görülmüştür.

6. sınıflar düzeyinden elde edilen veriler incelendiğinde en fazla frekansı bulunan kelimenin "Suriyeli" (f=27) olduğu görülmektedir. Bu kelimeyi takip eden ve frekans olarak yakın olan diğer kelimelerin "kamp" (f=26) ve "göç" (f=25) olduğu görülmektedir. 6. sınıfların ürettiği kelimeler ve

frekansları incelendiğinde mülteci kavramının en çok Suriyeli kelimesi ilişkilendirildiği görülmektedir. Bu kelimenin üretilmesi son yıllarda Suriye iç savaşında etkilenecek Türkiye'ye göç eden kişiler etkili olmuştur. Genel olarak üretilen kelimeler incelendiğinde mülteci kavramıyla ilgili literatürdeki bilimsel bilgilere paralel olduğu görülmektedir. Ayrıca tüm sınıf düzeyleri dikkate alındığında en az kelime üreten sınıfın toplamda 78 farklı kelime üreten 6. sınıflar olduğu görülmektedir. Diğer sınıfların 6. sınıflardan daha fazla kelime üretmesinin nedeni akademik gelişimle ilişkilendirilebilir.

7. sınıflar düzeyinde elde edilen veriler incelendiğinde en çok frekansa sahip kelimenin "göç" (f=30) olduğu görülmektedir. Bu sözcüğü "BM" (f=28) ve "sığınmacı" (f=25) takip etmektedir. 7. sınıflar tarafından dile getirilen Birleşmiş Milletler kelimesi mültecileri korumak amacıyla kurulan Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği ile ilgili olduğu düşünülmektedir. Bu noktada dikkat çeken husus 6. sınıfta analize dahil edilmeyen 8. sınıfta 5 frekansa sahip olan BM kelimesinin 7. sınıflar tarafından bu kadar ön plana çıkarılmasıdır. Genel olarak üretilen kelimeler incelendiğinde 6. sınıflarda olduğu gibi doğruluğu ilgili literatürce kabul edilen sözcükler olduğu görülmektedir. Ancak 7. sınıflar tarafından mülteci anahtar kavramına yönelik oluşturulan sığınmacı kelimesi, mülteci ile aynı anlama gelmemektedir. Bir ülkede sığınma hakkı verilen kişiye mülteci denirken bir ülkeye mülteci olarak kabul edilmek için mültecilik başvurusu yapıp sonucunu bekleyen kişiye sığınmacı denir (Tunç, 2015).

8. sınıflar düzeyinde elde edilen veriler incelendiğinde en çok frekansa sahip kelimenin "sığınmacı" (f=31) olduğu görülmektedir. Bu sözcüğü "göç" (f=28) ve "Suriyeli", "Ege Denizi" (f=27) takip etmektedir. Ön plana çıkan kelimelerden sığınmacı ve göç kelimeleri mülteci kavramını tanımlamak için, Suriyeli kelimesi 6. sınıflardaki gibi Suriye iç savaşında etkilenecek Türkiye'ye göç eden kişiler etkili olurken, Ege Denizi kelimesi ise Ege Denizinde yaşanan ve haberlere yansıyan mülteci krizi ile ilgili olduğu şeklinde yorumlanabilir. Genel olarak anahtar kavram ile ilişkilendirilen sözcükler incelendiğinde diğer sınıflardaki duruma benzer şekilde doğruluğu ilgili literatürce kabul edilen sözcükler olduğu görülmektedir. Bunun yanında analiz aşamasında değerlendirilmeye alanın kelime sayısı bakımından en fazla kelime oluşturan sınıfın 91 kelime ile 8. sınıflar olmuştur.

Araştırmanın amaçlarından biri olan sınıf düzeyleri arasında yapılan kıyaslamada nicelik ve nitelik açısından sınıflar arasında farklılık görülmüştür. En dikkat çeken fark özellikle 7. sınıflar özelinde daha nitelikli ve anahtar kavramla daha yakında ilişkili cevaplar elde edilmiş olmasıdır. Buradan hareketle konu ile ilgili var olan bilgilerin sınıfsal gelişimden farklı bir nedene dayanmaktadır. Bu durumun 7. sınıf sosyal bilgiler dersinde "İnsanlar, Yerler ve Çevreler" öğrenme alanında göç ve mülteci konularının yer almasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Araştırmanın diğer bir amacı olan uygulama bölgeleri arasında yapılan kıyaslamada bazı farklılıklar olduğu belirlenmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen veriler incelendiğinde Gaziantep'ten elde edilen verilerde "korkmak, korku, kavga, bedavacı, çatışma, zulüm, hırsız" gibi kelimeler ön plana çıkarken; Artvin'den elde edilen verilerde "mağdur, muhtaç, yoksul, işsiz, fakir, yardım" gibi daha ılımlı kelimeler ön plana çıkmıştır. Cambaz, Aslan ve Karasu'nun (2018) çalışmasında göçmenlerin yardım gereksinimleri olduğunu, ülkelerindeki savaş durumundan kaçıp gelmeleri dolayısıyla işsizlik ve yoksulluklarının olduğu ifade edilmiştir. Buna ek olarak Gaziantep'ten elde edilen olumsuz duyguların varlığı benzer şekilde Topkaya ve Akdağ (2016) tarafından yapılan araştırmada da görülmektedir. Bu araştırmada öğretmen adaylarının ülkeye gelen göçmenlerle birlikte ev kiralarında artış, şehrin sosyokültürel yapısında bozulma, yoksulların işgali, zorbalık gibi konulardan olumsuz tutumda olduklarını düşündükleri ortaya koyulmuştur. Uygulama bölgeleri olan Gaziantep ve Artvin arasında mülteci kavramına yönelik coğrafi bölgeleri çağrıştıran kelimelerde farklılık göstermiştir. Gaziantep'ten elde edilen verilerde "Kilis, Gaziantep, Şanlıurfa, Hatay, Van, Nizip, İslâhiye" gibi kelimeler üretilirken Artvin'den elde edilen verilerde "Yunanistan, Ege Denizi, Akdeniz, Irak, Suriye, Afganistan, Güneydoğu" gibi kelimeler üretilmiştir. Bu farklılık kavramların tanımlanması esnasında öğrencilerin yaşama yakınlık ilkesini temel aldığı kanıtlanmaktadır. Gaziantep'teki öğrenciler kavramı tanımlarken kendi çevrelerinden yola çıkarak tanımlarken, Artvin'deki öğrenciler ise mülteci öğrenciler ile daha az ilişki kurdukları için daha çok haberlerden ve sosyal medyadan yola çıkarak kelimeler ürettiği şeklinde yorumlanabilir. Öğrenciler bilişsel yapıları oluştururken bölgesel olarak oluşturması kavramsal açıdan

bir yanılgı veya kargaşa olarak değerlendirilebilir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara dayalı olarak şu öneriler sunulabilir:

•Mülteci kavramının tüm öğrenciler tarafından net anlaşılmadığı görülmüştür. İlgili kavramın daha net anlaşılması için okullarda bilgi verici konferanslar düzenlenebilir. Bu sayede tüm öğrencilerin mülteci kavramını net anlaması sağlanabilir.

• Araştırma sonucunda mülteci kavramının bölgeler arası farklı olarak algılandığı görülmüştür. Bunun nedeni öğrencilerin kavramı yaşama yakınlık ilkesi temelinde tanımlamalarından olduğu düşünülmektedir. İlgili kavramın bölgesel oluşmasını engellemek için geniş bir yelpazeden sunulması gerekmektedir.

• Araştırma sonucunda mülteci kavramının bazı öğrenciler tarafından olumsuz düşüncelere sahip olduğu görülmüştür. Bu öğrencilerin olumsuz düşüncelerinin önüne geçmek için mülteci öğrenciler ile birlikte çeşitli aktiviteler yapılabilir.

KAYNAKÇA (REFERENCES)

- Ay, M. (2011). Conceptual frameworks of university students regarding accounting. *African Journal of Business Management*, 5(5), 1570- 1577. <https://doi.org/336580644>
- Balcı, M. (2019). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının ilk Türk devletleri hakkındaki algılarının kelime ilişkilendirme testi(kit) aracılığıyla belirlenmesi*. [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi] Niğde Ömer Halis Demir Üniversitesi.
- Başar, M., Akan, D. & Çiftçi, M. (2018). Mülteci öğrencilerin bulunduğu sınıflarda öğrenme sürecinde karşılaşılan sorunlar. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26(5), 1571- 1578. <https://doi.org/10.24106/kefdergi.427432>
- Boylu, E. & Işık, P. (2020). Suriyeli mültecilerin yoğun olarak yaşadığı illerde Türkçe öğrenme süreçleri üzerine öğretmen görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(2), 1113-1128. <https://doi.org/10.17240/aibuefd.2020-641783>
- Burak, D. & Amaç, Z. (2021). Mülteci öğrenciler kanadı kırık kuşlar gibidir”: öğretmen adaylarının mülteci öğrenci algıları. *Milli Eğitim Dergisi*, 50(1), 221-247. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.955233>
- Cambaz, H. Z., Aslan, A. & Karasu, S. (2018). Üniversite öğrencilerinin Suriyeli mültecilere yönelik algı ve görüşlerine yönelik bir nitel araştırma. *R&S-Research Studies Anatolia Journal*, 1(3), 472-489. <https://doi.org/10.33723/rs.437435>
- Çetin, T. (2011). Bulgaristan’dan göç eden Türk nüfusun dağılımını etkileyen coğrafi ve kültürel faktörler. *Ankara Üniversitesi Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi (TÜCAUM) VI. Ulusal Coğrafya Sempozyumu bildirileri*, 3-5. <https://doi.org/280/2015/08/>
- Dere, İ. & Aktaşlı, İ. (2022). Ortaokul öğrencilerinin iklimle ilgili kavramlara ilişkin bilişsel yapıları. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2), 182-198. <https://doi.org/72486/1178996>
- Doğan, Ö. (2023). Kelime ilişkilendirme testi ile muhasebe algısının tespiti: lisans öğrencileri üzerinde bir araştırma. *Muhasebe ve Denetim Bakış*, 22(68), 263- 276. <https://doi.org/10.55322/mdbakis.1093339>
- Durmuş, E. & Sert, A. E. (2022). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının küresel sorunlara ilişkin bilişsel yapılarının kelime ilişkilendirme testi ile incelenmesi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(3), 1177- 1193. <https://doi.org/10.33437/ksusbd.1096539>
- Gözübüyük, M., Kemik, P. & Sever, M. (2019). Suriyeli sığınmacıların yoğun yaşadığı bölgelerdeki

yerel halkın Suriyeli sığınmacılara ilişkin görüşleri: Altındağ örneği. *Mukaddime*, 10(2), 582-596. <https://doi.org/10.19059/mukaddime.553210>

- Kara, Ö. T., Yiğit, A. & Ağırman, F. (2016). Çukurova Üniversitesi Türkçe öğretmenliği bölümünde okuyan öğrencilerin Suriyeli mülteci kavramına ilişkin görüşleri. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 12(4), 945-961. <https://doi.org/10.24403/258695>
- Karaman, B. & Karakuş, U. (2022). Investigation of secondary school students' perceptions on the concept of health through the word association test. *Participatory Educational Research*, 9(4), 231-249. <https://doi.org/10.17275/per.22.88.9.4>
- Karasar, N. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemi, kavramlar-ilkeler-teknikler*. Nobel Akademi Yayınları.
- Kaya, B., Aladağ, C. & Akkuş, A. (2021). Coğrafya öğretmen adaylarının karst topografyası ile ilgili görüşlerinin kelime ilişkilendirme testi ve çizme-yazma tekniği ile belirlenmesi. *International Journal of Geography and Geography Education*, 26(44), 55- 74. <https://doi.org/10.32003/igge.874465>
- Kılcan, B., Çepni, O. & Kılınç A.Ç. (2017). Mülteci öğrencilere yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *Journal of Human Sciences*, 14(2), 1045- 1057. 10.14687/jhs.v14i2.4324
- Kıratlı, T. (2011). *Mülteci ve sığınmacıların toplumsal görünümü (Türkiye örneği)*. [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Süleyman Demirel Üniversitesi.
- Korkmaz, E. (2019). Syrian refugees in Turkey: A literature review. *İşletme ve İktisat Çalışmaları Dergisi*, 7(2), 107-121. <https://doi.org/10.19713/280>
- Ökkeşoğulları, E. & Hastürk, H. G. (2022). Ortaokul öğrencilerinin sosyobilimsel konulara ilişkin zihinsel yapılarının tespiti. *Trakya Eğitim Dergisi*, 12(1), 417- 435. <https://doi.org/10.24315/tred.909726>
- Özatlı, N. S. & Bahar, M. (2010). Öğrencilerin boşaltım sistemi konusundaki bilişsel yapılarının yeni teknikler ile ortaya konması. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Dergisi*, 10(2), 9- 26. <https://doi.org/1499/18134>
- Özişik Yapıcı, O. (2022). Kelime ilişkilendirme testi ile akıllı turizm kavramının değerlendirilmesi. *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi*, 17(65), 1- 14. <https://doi.org/10.19168/>
- Özkaral, T. C. & Akdoğan, V. (2022). Ortaokul öğrencilerinin sivil toplum kuruluşlarına yönelik bilişsel yapılarının kelime ilişkilendirme testiyle incelenmesi. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2), 398- 425. <https://doi.org/72486/1179941>
- Özkarlı, F. (2014). *Suriye'den Türkiye'ye göç ve Suriyelilerin enformel istihdamı (Mardin örneği)*. [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Mardin Artuklu Üniversitesi.
- Öztürk, F. Z. (2021). Eğitim sisteminde mülteciler: Türk ve mülteci öğrenci görüşleri. *Education and Science*, 46(208), 321-349. <http://dx.doi.org/10.15390/EB.2021.10439>
- Palaz, T., Çepni, O. & Kılcan, B. (2019). Ortaokul öğrencilerinin mülteci öğrencilere yönelik düşüncelerinin ve tutumlarının belirlenmesi. *Electronic Turkish Studies*, 14(3), 1661- 1684. doi:10.29228/2631
- Sağlam, H. İ. & İlksen Kanbur, N. (2017). Sınıf öğretmenlerinin mülteci öğrencilere yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Sakarya University Journal of Education*, 7(2), 310- 323. <https://doi.org/10.19126/suje.335877>
- Salur, M. (2018). *Eğitim ve ilahiyat fakültesi öğrencilerinin perspektifinden göç ve mülteci meselesi*. [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. İnönü Üniversitesi.

- Şeker, E. (2018). Türkiye'de göç ve mülteci politikaları. *Yeni Türkiye Dergisi*, 24(98), 63-77. <https://doi.org/10.435051>
- Tokcan, H. (2015). *Sosyal bilgilerde kavram öğretimi*. Pegem Akademi.
- Topkaya, Y. & Akdağ, H. (2016). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının Suriyeli sığınmacılar hakkındaki görüşleri (Kilis 7 Aralık Üniversitesi örneği). *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 767-786. <https://doi.org/25889/272782>
- Tunç, A. Ş. (2015). Mülteci davranışı ve toplumsal etkileri: Türkiye'deki Suriyelilere ilişkin bir değerlendirme. *Tesam Akademi Dergisi*, 2(2), 29-63. <https://doi.org/12946/156434>
- Türk Dil Kurumu, (2005). *Türkçe sözlük (10. Baskı)*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- UN, (1967). Mültecilerin hukuki statüsüne ilişkin 1967 protokolü. 14.03.2022 tarihinde <https://www.multeci.org.tr/wp-content/uploads/2016/12/1951-Cenevre-Sozlesmesi-1.pdf> adresinden erişilmiştir.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (11. basım)*. Seçkin Yayıncılık.
- Yurdakul, A. & Tok, T. N. (2018). Öğretmen gözüyle göçmen/mülteci öğrenci. *Adnan Menderesi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(2), 46-58. <https://doi.org/10.614695>
- Zayimoğlu Öztürk, F. (2018). Mülteci öğrencilere sunulan eğitim-öğretim hizmetinin sosyal bilgiler öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 8(1), 52- 79. <https://doi.org/35457/393879>

EXTENDED ABSTRACT

Introduction: Throughout history, people have migrated to different geographies for various reasons. The concept of migration is defined as the movement of people to spend part or all of the future part of their life, either voluntarily or compulsorily, for social, economic, political, religious reasons or for reasons such as the repulsiveness of the abandoned area, the attractiveness of the place to settle (Çetin, 2011). People sometimes migrated to get better living conditions and sometimes to escape from reasons such as natural disasters, terrorism and war (Başar, Akan, & Çiftçi, 2018). Refugeeism and asylum, which is considered as forced migration, that is, asylum without the will of people, can occur due to environmental and natural reasons, as well as interstate wars, ethnic conflicts, civil conflicts, oppressive and authoritarian regimes (Özkarlı, 2014). The social dynamics of being a refugee as a result of forced migrations differ from other migrations (Sağlam & İlksen Kanbur, 2017). Refugees who leave their countries for various reasons naturally encounter many problems during their arrival and stay in their new place of residence (Zayimoğlu Öztürk, 2018).

Turkey has been one of the countries with the highest influx of immigrants throughout history due to its geographical location (Kıratlı, 2011). It is known that today there is an undeniable refugee population, who came from neighboring countries for various reasons and lives in Turkey. In our country, some studies have been carried out on the perception of the concept of refugee. However, a similar study examining the perceptions of refugee students and secondary school students studying in the same class about the concept of refugee could not be found in the literature. This study aims to fill the existing gap.

Materials and Methods: This research, which aims to examine secondary school students' perceptions of the refugee key concept, was conducted using a survey model. The survey model is defined as a research approach that aims to describe a past or present situation as it is (Karasar, 2014). The study group of the research consists of 316 secondary school students studying in the provinces of Gaziantep and Artvin in the 2021-2022 academic year. 128 of these students are from Gaziantep and 188 from Artvin; 94 of them are 6th grade, 112 7th grade and 110 8th grade. While choosing the study group of the research, it was chosen based on the maximum diversity sampling. In this study, which aims to examine the perceptions of secondary school students regarding the concept of refugee, word association test was used as a data collection tool. The word association test used as a data collection tool consists of two dimensions. In the first dimension, there are explanations and sample word association test work on the word association test, while in the second dimension, there is the SOE worksheet for the refugee key concept. Before starting the data collection process, the participant students were informed about the study. Then, a data collection tool was given to each student. We had the first dimension of the data collection form consisting of two dimensions examined, and then one minute was given for the answers. Students were

asked to write down the first words that came to their minds about the key concept during this one-minute period. The words obtained regarding the refugee key concept were tabulated and analyzed in detail, and cut-off points were determined by taking into account the repeated words. The cut-off points were determined as 15 and above, 10-14 interval and 5- 9 interval as a result of the analysis of the answer words and their frequencies by 3 experts in their fields. Then, concept networks were created in line with these breakpoints.

Findings: In the research, 259 different words for the concept of refugee were produced by secondary school students. While 163 of these words were not included in the analysis because they had 4 or less frequencies, 96 words were included in the analysis. The most repeated word among the words included in the analysis was "migration" (f=83). Other words that followed this word and were repeated many times were "refugee" (f=79) and "Syrian" (f=77). When the words produced by the students for the concept of refugee and their frequencies are examined, it is seen that the words that define the refugee come to the fore.

Discussion, Conclusion and Suggestions: In the comparison made between the grade levels, which is one of the aims of the research, there was a difference between the classes in terms of quantity and quality. The most striking difference is that more qualified answers were obtained, especially for 7th graders. From this point of view, the existing information on the subject is based on a different reason than class development. It is thought that this reason is due to the fact that the relevant subject is included in the 7th grade social studies course. Another aim of the research is the difference between the application regions. It was seen that the data obtained as a result of the research differed according to the cities where the application was made.

In line with the results obtained from the research, the following suggestions can be made:

- Informative conferences can be organized at schools in order for students to understand the refugee concept more clearly.
- In order to prevent the concept of refugee from becoming regional, it should be conveyed to students from a broad framework.
- Various studies can be conducted on students who have negative thoughts about the concept of refugee.
- Experimental and quasi-experimental studies on the related concept may yield different results in terms of conceptual development.